

Legyetek jók, ha tudtok

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából.

A Legyetek jók, ha tudtok (eredetileg olaszul *State buoni... se potete*) egy 1983-ban készült színes olasz film, sztereó hanggal.

Története

A Néri Szent Fülöp életét feldolgozó családi film az 1500-as évek Rómájában játszódik. Fülöp atya (Johnny Dorelli) elhagyott gyermekeket nevel. Magához fogadja a kis tolvaj Cirifischiót (Roberto Farris), az éles eszű, melegszívű fiút. Amikor a pap a gyerekekkel egy este koldulni indul, egy fiatal bíborossal találkoznak, aki durván és nagyképűen bánik velük. A bíboros kíséretében egy szép arcú fiatal apród is van, aki durván félrelöki őket, ezért Cirifischio bosszút esküszik. Árvagyerek társaival együtt egy kertben megtámadja az apródot, akiről kiderül, hogy igazából kislány, Leonetta (Federica Mastroianni), és a bíboros szeretője. Fülöp atyát teljesen megrázza a tény, ezért megzsarolja a bíborost, hogy a pápa tudomására juttatja életmódját, majd magával viszi a kislányt. Leonetta először a jezsuiták katonai szigorral vezetett iskolájába kerül, de Cirifischio nemsokára megpróbálja őt megszöktetni egy üstkovács (Renzo Montagnani) segítségével, aki igazából maga az ördög. Fülöp atya egy vödör szenteltvízzel ártalmatlanná teszi az ördögöt; Loyolai Szent Ignác (Philippe Leroy), a jezsuiták vezetője szabadon engedi a két gyermeket, akik Fülöp atyánál nőnek föl.

Telnek az évek, Leonetta (Eurilla Del Bona) és Cirifischio (Rodolfo Bigotti) szép fiatal felnőttekké serdültek. Éppen eljegyzésükre készülődnek, amikor az ördög egy seprűkötő asszony (Flora Carabella) alakjában egy kocsmába küldi Cirifischiót, aki ott újból találkozik a bíborossal. A gazdag úr kötekedni kezd vele, mire a fiatalember leszúrja. Közben Fülöp atya az eljegyzési lakomára illusztris személyiségeket vonultatott fel: Loyolai Szent Ignác mellett Avilai Szent Teréz, Keresztes Szent János, Xavéri Szent Ferenc és Borromeo Szent Károly jött el vendégségbe. Éppen kezdődne a lakoma, mikor Cirifischio beesik az ajtón: megölte a bíborost, menekülnie kell.

Újból telnek az évek, Fülöp atya egyre öregszik. Egy nap egy apáca érkezik hozzá látogatóba: Leonetta az, aki zárdába vonult és ott imádkozik Cirifischióért, akiből időközben híres rablóvezér lett. Közben az ördög egy szép mór nő (Iris Peynado) alakjában jelenik meg megint, és elcsábít, majd megöl egy fiatal nemesfiút. Fülöp atya egy csoport gyerekekkel behatol a mór nő házába, akinek a tűzhelyéből elkárhozott lelkek jajai hangzanak. A nő alakja megjelenik a tűzben és megpróbálja elcsábítani a papot, de az visszautasítja, majd a kisfiúkkal lepisilteti a tüzet, mire az elalszik.

Éjszakai vándorlásai során Fülöp atya egy titokzatos szerzetesbe botlik, aki igazából nem más, mint V. Sixtus pápa (Mario Adorf). A pap magával viszi a szerzetest a Colosseumban tanyázó rablókhoz, ahol egy gyermeket fog megkeresztelni. A rablók vezére Cirifischio, aki egyben a

kisbaba keresztapja is. A keresztelő után a „szerzetes” által hívott katonák mindenkit elfognak.

Cirifischiót halálra ítélik. Fülöp atya meglátogatja a börtönben; a rabló eldicsekszik neki élményeivel, gazdagságával és hódításaival. Leonettát is megemlíti: biztos „egy koldushoz” ment feleségül, mondja, amire Fülöp atya rábólint. Végül Cirifischio megmutatja a papnak legszebb hódításának arcképét: a szép mór nő az. Fülöp atya tűzbe dobja a képet, mire az felrobban. Ekkor döbben rá Cirifischio, hogy összes élvezete és gazdagsága csak az ördög ajándéka volt. Végül megjelenik Leonetta, apácaruhában. A rabló rájön, hogy Leonetta férje, a „koldus” – Jézus.

Fülöp atya elmegy kegyelmet kérni Sixtus pápához, ahol rá kell jönnie, hogy az azonos az éjjeli szerzetessel. A pápa nagy tisztelettel viseltetik a pap iránt, kegyelmi kérvényét ugyan elutasítja, de bíborossá akarja tenni. Bíborosként megkegyelmezhet Cirifischióknak Fülöp atya, de mégis elutasítja a bíborosi kalapot. Cirifischiót fölakasztják; az immáron megtért férfi nagy összeszedettséggel és reménnyel megy a halálba.

Végül megjelenik Fülöp atyánál a pápa szabója (aki újból az ördög emberi alakban) és bíborosi ruhát ad rá. A pap bemutatja a bíborruhát védenecinek, de azok alig akarják így felismerni – erre ő leveti a cifra ruhát és visszavedlik egyszerű „Fülöp atyává”. A film egy kislány arcával és a "LAUS DEO" (dicséret Istennek) szavakkal végződik.

A film történeti háttere

Fülöp atya vidám alaptermészetű volt, a filmben bemutatottaknál szokatlanabb dolgokat is „művelt”, például csak a fél arcáról borotválta le a szakállt. Az iránta való túlzott tiszteletet bolondozásokkal oszlatta el.

Fülöp atya ismerte és tisztelte a nála 26 évvel idősebb Loyolai Szent Ignácot, aki szintén Rómában tevékenykedett.

1530-as évek végén befejezte vallásos tanulmányait, figyelmét a szegények önzetlen segítésére és a vallásgyakorlásra fordította. Több látomása volt, valamint népszerű volt Róma népe szemében.

Oratóriumot, vagyis vallásgyakorló csoportot szervezett, melyen énekeltek is. E szervezés végül a több ezres látogatói számot is elérte.

1533-ban szentelték pappá, 1564-ben a pápa rábízta a firenzeiek római templomának és egyházközségének vezetését, ami nagy tisztségnak számított. Erről betegsége miatt 1593-ban lemondott.

XIII. Gergely pápa jó barátja volt.

Érdekességek

A Napoleon Boulevard együttes Legyetek jók, ha tudtok! címmel zeneszámot készített (kiadva 1990-ben az azonos nevű albumon) a film főcímzenéjének ihletésére. (A dal azonnal sláger lett, bár a filmhez a dallamon kívül nem sok köze van.)

Vajda Katalin – Fábri Péter – Gerendás Péter a film alapján Legyetek jók, ha tudtok címmel zenés játékot írt, melynek bemutatója 2004.10.01-jén volt, több színházban játszották illetve játsszák.

A filmben maga a zeneszerző is szerepelt. Ő volt Spiridione, az árvák kórusának vezetője.

A filmet Magyarországon erősen megvágott változatban mutatták be, amely miatt többek között a szép mór nő története gyakorlatilag érthetatlenné zsugorodik. Az eredeti változat több jelenetet tartalmaz, amelyek világosabbá teszik egyrészt Cirifischio és az üstkovács viszonyát, valamint a mór nő szerepét. Azonkívül szerepel benne egy ismert epizód Szent Fülöp életéből, ahol a szent egy állítólag csodatevő apácát úgy leplezett le, hogy próbára tette alázatosságát.

A főcímzene szövege

(Szabad magyar fordításban)

Hiúságok hiúsága

Keresel itt, keresel ott,
de mikor a halál elragad,
mi marad az élvezetekből,
hiábavaló hiúság.

Ha csak a gyönyöröknek élsz,
csak az arany csillogását látod,
végén mi marad neked,
hiábavaló hiúság.

Keresel itt, keresel ott,
az élvezeteket hajszolod,
vidám vagy, számúzöd a gondot,
de ez csak hiábavaló hiúság.

Ha a tükörben nézed
nyugodt tekinteted,
el sem képzelheted,
hogyan a te végzeted.

Minden hiúság, csak hiúság,

éljetez boldogan és szerényen,
legyetek jók, ha tudtok,
a többi úgyis hiábavaló hiúság.

Minden hiúság, csak hiúság,
dicsérjétek az Urat alázattal,
adózzatok Neki szeretettel,
és semmiben nem szenvedtek majd hiányt.

* * * * *

Legyetek jók, ha tudtok

Rendező Luigi Magni
Producer Nando Basile
Forgatókönyvíró Luigi Magni
Bernardino Zapponi
Főszerepben * Johnny Dorelli: Néri Szent Fülöp
Philippe Leroy: Loyolai Szent Ignác
Renzo Montagnani: Iacomo mester
Mario Adorf: V. Sixtus pápa
Angelo Branduardi: Spiridione
Rodolfo Bigotti/Roberto Farris: Cirifischio
Eurilla De Bono/Federica Mastroianni: Leonetta
Gianni Musy Glori: Bíboros
Flora Carabella: Seprűkötő asszony
Iris Peynado: Szép mór nő
Marisa Traversi: Avilai Szent Teréz
Piero Vivarelli: Borromei Szent Károly
Raimondo Ricci: Ricciardetto
Zene Angelo Branduardi
Operatőr Danilo Desideri
Jelmeztervező Lucia Mirisola
Gyártás
Vágó Ruggero Mastroianni
Nyelv olasz
Időtartam 112 perc (vágott változat), 149 perc (eredeti változat)
Forgalmazás

Bemutató 1983